

Průvodní dopis k veřejné diskusi

I.

Ministerstvo financí (dále jen „ministerstvo“) připravilo konzultační materiál k úpravě podmínek pro zprostředkování a poradenství na finančním trhu, který nyní předkládá k veřejné diskusi.

Tento konzultační materiál je součástí procesu přípravy pravidel pro fungování finančního trhu. Neobsahuje definitivní model řešení, ale výchozí teze, které mají umožnit širokou strukturovanou diskusi tématu. Na základě výsledků veřejné diskuse bude formulována finální podoba režimu zprostředkování a poradenství na finančním trhu. Na tu naváže další legislativní proces. Záměrem ministerstva je, aby se celý proces odehrával ve spolupráci s dalšími zainteresovanými institucemi, zejména ČNB a profesními organizacemi.

II.

Mezi základní podněty navrhované úpravy režimu patří:

- rostoucí počet spotřebitelů, kteří využívají služeb zprostředkovatelů a poradců a nárůst finančních prostředků investovaných či ukládaných jejich prostřednictvím,
- velký význam zprostředkovatelů a poradců pro finanční rozhodování a tvorbu osobních a rodinných finančních plánů, a to nejen v oblasti krátkodobých investic, ale především dlouhodobých úspor na stáří a zajištění v obtížných životních situacích,
- změny ve metodách distribuce finančních produktů a rozvoj distribučních sítí, jejich rostoucí složitost,
- nárůst širé nabídky finančních produktů,
- systematicky není zajištěna dostatečná odbornost zprostředkovatelů a poradců v celé šíři finančního trhu,
- pro poskytování poradenství ve vztahu k finančním produktům nejsou dosud nastavena prakticky žádná pravidla,
- existence konfliktu zájmů mezi distribucí finančních produktů („*cílem je prodat to co mám v nabídce*“) a objektivního výkonu poradenství („*najít pro zákazníka to co nejlépe vyhovuje jeho podmínkám a požadavkům*“)
- riziko klamání spotřebitelů co do povahy jim poskytované služby a nevhodných prodejních praktik („*misselling*“) vedoucích k možnému poškození spotřebitelů,
- různorodost režimů pro zprostředkování a poradenství (existence určité regulace v sektoru investičních služeb a v pojišťovnictví a neregulovanost v ostatních sektorech), která představuje nerovné soutěžní podmínky a může vést k regulatorní arbitráži¹,

¹ V praxi velká část zprostředkovatelů vykonává činnost ve vztahu k produktům v několika různých sektorech finančního trhu (investiční služby a nástroje, pojistné produkty, penzijní připojištění, stavební spoření atd.)

- neexistence standardního mechanismu řešení stížností spotřebitelů a nejednoznačné vymezení odpovědnosti za poskytované služby a produkty vůči jejich spotřebitelům,
- absence adekvátních profesních pravidel a dostatečného mechanismu jejich kontroly a vynucování na úrovni profesních organizací.

Mezi klíčová východiska pro přípravu konzultačního materiálu patří doporučení a předpisy EU vytvořené v rámci Akčního plánu pro finanční služby (FSAP) a další aktivity Evropských společenství na poli ochrany spotřebitelů na finančním trhu. A to nejen v oblastech pojišťovnictví, zprostředkování pojištění a investičních služeb, ale i v oblastech distančního marketingu finančních služeb, spotřebitelských úvěrů, hypotečních úvěrů a financování bydlení.

Rovněž byly zohledněny zkušenosti z dosavadní aplikace režimu investičních zprostředkovatelů, pojišťovacích zprostředkovatelů, agentů a makléřů, odborných zkoušek v oblasti zprostředkování pojištění a také makléřských zkoušek, stejně jako neformální konzultace s účastníky trhu.

III.

Záměrem ministerstva je vytvořit jednotný režim pro služby zprostředkování a poradenství na finančním trhu, který bude brát v potaz jak otázky ochrany spotřebitelů, tak i potřeby distribuce finančních produktů. Konkrétně by mělo být dosaženo následujících cílů:

- co nejlépe balancovat potřeby distribuce finančních produktů a potřeby spotřebitelů na celém finančním trhu, především v oblasti služeb poskytovaných drobným („retailovým“) zákazníkům,
- v maximální míře sjednotit pravidla a požadavky na zprostředkování a poradenství ve všech sektorech finančního trhu za zohlednění požadavků předpisů EU; produktové nebo sektorové odlišnosti budou ponechány pouze tam, kde jsou z věcného hlediska odůvodněné,
- zohlednit přínosy a náklady, která by změny mohly vyvolat jak u poskytovatelů finančních produktů a služeb, zprostředkovatelům a poradcům, tak i a spotřebitelů a dohledu,
- co nejednoznačněji vymezit odpovědnost zprostředkovatelů a poradců na jedné straně a odpovědnost poskytovatele finančních produktů,
- jasně stanovit principy jednání zprostředkovatelů a poradců vůči zákazníkům, jejich informování a zásady propagace; zohledňovat přitom profesionální charakter zákazníka (retailový zákazník a kvalifikovaný zákazník²),
- zajistit předpoklady pro adekvátní odbornost a integritu zprostředkovatelů a poradců jakožto klíčových předpokladů pro činnost,

² Tak jak to rozlišuje například MiFID, zákon o podnikání na kapitálovém trhu nebo zákon o kolektivním investování.

- zajistit podmínky pro efektivní povolování, kontrolu a vynucování pravidel pro činnost zprostředkovatelů a poradců,
- veřejně zpřístupnit základní informace o zprostředkovatelích, poradcích a o jejich sankční a disciplinární historii,
- umožnit zapojení profesním organizacím, které splní požadavky na reprezentativnost, objektivitu, integritu, transparentnost a stabilitu,
- přispět k vytvoření efektivního mechanismu pro řešení stížností a sporů mezi spotřebiteli a poskytovateli služeb,
- přispět ke zvýšení konkurenceschopnosti tuzemských finančních zprostředkovatelů a poradců na integrujícím se evropském trhu.

IV.

Ministerstvo je si vědomo, že tento materiál se týká pouze určitého způsobu distribuce finančních produktů. Vzhledem k požadavku na zajištění rovných podmínek pro spotřebitele při „nákupu“ finančních produktů bez ohledu na použitý distribuční kanál (pobočka, internet, „telemarketing“, „podomní“ prodej, atp.) bude ministerstvo iniciovat další kroky k harmonizaci podmínek pro všechny způsoby distribuce finančních produktů.

Tento konzultační materiál úzce souvisí s dalšími aktivitami ministerstva jako jsou

- formulace požadavků na poskytování standardních informací o finančních produktech (tzv. „produktové listy“) a
- projekt finanční gramotnosti.

Ideálním cílem je zajistit, aby poskytovatelé finančních produktů při tvorbě finančních produktů také poskytovali standardní informace o vlastnostech finančních produktů (např. nákladech, rizicích) a tyto informace se v nezkreslené podobě dostaly prostřednictvím dostatečně odborně zdatných „distribučních kanálů“ ke spotřebitelům. V oblasti finanční gramotnosti je záměrem ministerstva přispět ke zvýšení finanční gramotnosti obyvatelstva.

V.

Vzhledem k rozsahu a značné komplexnosti problematiky vyzývá ministerstvo všechny zainteresované instituce a zejména účastníky trhu k aktivnímu zapojení se do veřejné diskuse. Na závěr veřejné diskuse se předpokládá zorganizování kulatého stolu nad obdrženými připomínkami. Publikaci finální podoby režimu zprostředkování a poradenství na finančním trhu spolu se zhodnocením připomínek z veřejné diskuse se předpokládá v průběhu podzimu 2006.

V Praze dne 1. června 2006.

Lhůta pro zasílání připomínek je stanovena do 31. července 2006.

Připomínky je možné zasílat elektronicky na adresu zprostredkovani@mfcz.cz, případně písemně na adresu Ministerstvo financí, Letenská 15, 118 00 Praha 1, s označením „KONZULTACE - ZPROSTŘEDKOVATELÉ, PORADCI“.

Kontaktními osobami ministerstva jsou:

Mgr. Zdeněk Husták, tel. +420 257 042 372, fax. +420 257 042 158, e-mail: zdenek.hustak@mfcz.cz

Mgr. Libuše Palečková, tel. +420 257 042 672, fax. +420 257 02 158, e-mail: libuse.paleckova@mfcz.cz